

V I E N Y B Ė

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

93 M. 12 N.

192 Highland Blvd.
Brooklyn, N. Y. 11207

PENKTADIENIS, LIEPOS [JULY] 6,

Telephone
APplegate 7-7257

50 CENTŲ

VIENINGAS SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ AMERIKOJE SEIMAS CLEVELANDE

EDVARDAS ŠULAITIS

Kuomet dauguma lietuviškų organizacijų Amerikoje pergyvena krizės laikus, įvairius nesutarimus viduje ir tarpusavyje, kuomet lietuviškoje veikloje išsiskaldymasis, Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 60-sis seimas parodė, jog, kuomet yra gera valia, tai ir kalną su kalnu nesunku yra suartinti.

Birželio 30-liepos 2 dienomis Clevelando Hollenden House vykęs SLA seimas praėjo tikrai vienijančioje dvasioje, ką ryškiai apibūdina ir šios seniausios Amerikos lietuvių organizacijos pavadinimas. Tai, be abejo, nuopelnas patyrusio Susivienijimo prezidento Povilo Dargio, kurio sėjama tolerancijos ir susiklausymo sėkla davė gražius rezultatus ir tai šį seimą įgalino būti sklandžiu, našiu ir draugišku.

Seimo metu ne vien tik svarstyti šios broliškos organizacijos reikalai, bet stengtasi giliau pažvelgti ir į bendrinius ar kultūrinius klausimus. Šioje srityje buvo išklaustytos dvi paskaitos, kuriomis buvo pažvelgta į praeitį ir ten bandyta ieškoti pavyzdžių, galinčių giliau paveikti ir šių dienų mūsų tautiečius.

V. Širvydas ir dr. J. Jakštas

Pačiu pagrindiniu paskaitininku buvo pakviestas seniausias išseivų lietuvių žurnalistas V. Širvydas (jis paskutinę seimo dieną minėjo savo 81-įjį gimtadienį), kuris seime atstovavo seniausiąjį pasaulyje lietuvių laikraštį Vieniybę. Jis padarė gilią išvalgą į praeities dienas, kuomet pirmieji ateiviai Amerikoje kūrė lietuviškus laikraščius bei organizacijas, jų tarpe ir Susivienijimą. (Paskaitos ištraukos bus skelbiamos Vieniybėje).

Dr. Juozas Jakštas, Clevelande gyvenantis vienas iš žymesnių išseivų lietuvių istorikų, pristatė jo suredaguotą vieno iš SLA steigėjų—dr. Jono Šliupo raštų knygą, kuri dar nelabai seniai išėjo iš spaudos. Šis kalbėtojas labiau sustojo ties pačiu knygos parengimu ir nurodė, kas buvo norima šią knygą atsiiekti. Dr. Šliupo knygos pristatymas buvo vienas iš vertingiausiųjų seimo programos punktų.

Trys dienos seimo posėdžių

Seimo darbai buvo pradėti šeštadienį, birželio 30 ryte. Po trumpo seimo rengimo komiteto pirm. Juozo Stempušio žodžio, buvo sugiedoti JAV ir Lietuvos himnai (solistas Bronius Kazėnas). Tada išanginė

kalbą pasakė tas pats J. Stempušis, kuris pakvietė prabilti viešnia—Nationalities Service Center vykdomąją direktorę Lucretia Stoika. Ši Clevelando miesto pareigūnė daugumoje kalbėjo apie Clevelando lietuvius ir jų įnašą į bendrą miesto vertybių aruodą. Kalbėtoja suminėjo žymiuosius lietuvius clevelandiečius pavardėmis, nurodė kiek lietuviai čia turi žymių kultūrininkų, teisėjų, biznierių ir kitų dėmesio vertų miesto gyventojų.

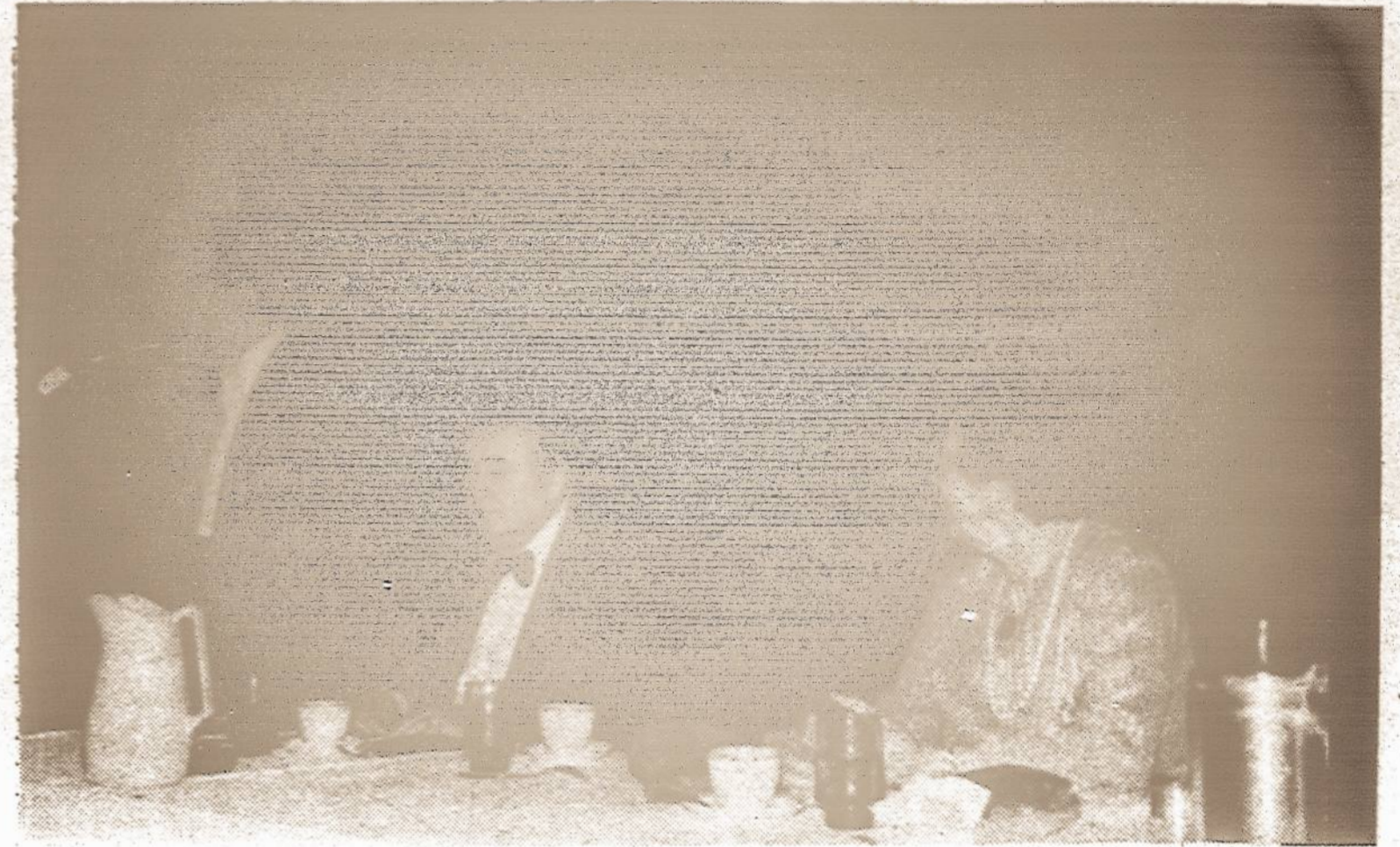
Tada sekė oficialus seimo atidarymas, kurį atliko Susivienijimo Lietuvių prezidentas Povilas Dargis iš Pittsburgh, Pa. Buvo pakviesta mandatų komisija (Br. Šukys, A. Marchuška, K. Paulauskas) kuri vėliau pranešė, kad seime dalyvauja 68 delegatai ir 6 Pild. Tarybos nariai (vėlesnėse seimo sesijose išregistravo daugiau pavėlavusių, ir pasiekė arti šimto).

Prez. Dargis pakvietė eilę sveikintojų—Susivienijimo ir kitų organizacijų veikėjų: Dr. Vytautą Dargį, Kazį Mačiuką, Dr. Henriką Brazaitį, Grožvydą Lazauską, Alfonsą Mikulskį, Edvardą Sulaitį, Henriką Chveduką, Lionginą Kapecką, Kęstutį Miklą. JAV LB centro valdybos sveikinimas gautas raštu ir čia buvo perskaitytas.

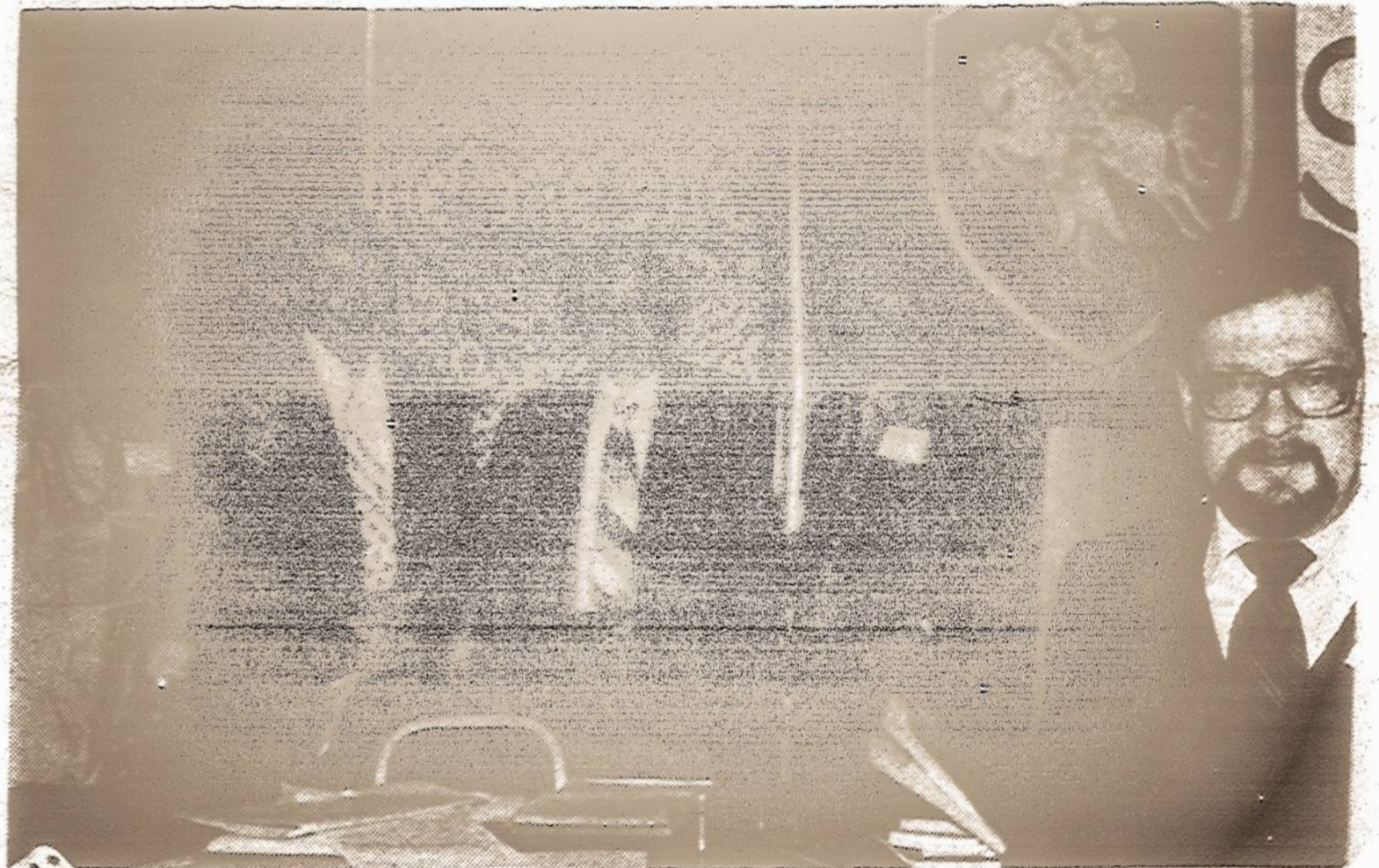
Po pietų pertraukos pranešimą padarė SLA prezidentas Povilas Dargis, kuris paminėjo, jog tai yra jo vienuoliktasis raportas iš prezidento tribūnos. Jo pranešimas lietuvių laikotarpi nuo praėjusio seimo 1976 m. Chicagoje. Dargis akcentavo, kad Susivienijimo pirmutinis uždavinys yra patarnavimas žmogui, o ne kokių nors pelnų vaikymasis. "Čia, ką nariai moka metinių duoklių pavidalu, tą atitinkamai jie gauna atgal, kai tik tokiam gavimui ateina sutartas iš anksto laikas. Praamžiui reikia dėkoti ir tuo pačiu džiaugtis, kad Susivienijimas su savo nariais, ar teisėtais narių įpėdiniais bylų nėra turėjęs. Susivienijimas tačiau labai stropiai žiūri, kad apdraudos, kurioms yra pasizadėta, būtų ir ištesėtos. Tai galima matyti iš labai tvirto mūsų turimo 'solvency,' kurį nustato mūsų aktuarai ir tai yra užtikrinimas, kad ką Susivienijimas išpareigojo savam nariui, tą ir atliks,"—kalbėjo prez. Dargis.

Pranešėjas toliau nupasakojo visus darbus, kuriuos jis, kaip Susivienijimo prezidentas atliko, pridėdamas ir tuos žygius, kuriuos jis nuveikė, kaip privatus asmuo (lie-

Nukelta į 7 pusl.

George V. Voinovich, Ohio Valstijos vicegubernatorius kalba SLA Seimo bankete liepos 1 d. Clevelande. E. Šulaičio nuotr.

60-me SLA seime Clevelande: centro sekretorė G. Meiliūnienė, seimo rengimo komiteto pirm. J. Stempušis, prezidentas Povilas Dargis, naujos kuopos organizatorius ir Jaunimo komisijos narys Edvardas Šulaitis, buvęs centro sekretorius ir Įstatų komisijos narys dr. Algirdas Budreckis.

Filmas apie pabaltiečius Švedijoje

Per švedų televiziją buvo rodomi trys valandos ilgumo filmai apie Pabaltijos valstybes, surežisuoti radijo komentatoriaus L. Helenderio (jis paruošė ir švedišką tekstą). Filmavimo darbus atliko patys pabaltiečiai ir rusai. Filmuose daugiausia dėmesio yra skiriama kraštų kultūriniam gyvenimui.

Filmas apie Lietuvą pradedamas J. Marcinkevičiaus poezija ir pasikalbėjimu su juo. Tada perduodama M. K. Ciurlionio poema "Miške," o diktoriaus kalba apie Ciurlionio pasiektus laimėjimus muzikoje ir dailėje.

Po to žiūrovai nukeliami į Ciurlionio meno mokyklą, apie kurią papasakojo tos mokyklos absolventė Daina Stepanavičiūtė. Daug vietos skiriama Vilniaus universitetui, pažymint, jog jis turi 12 fakultetų ir 16 tūkst. studentų. Su Lazdynų

Prez. Carteris skelbia Pavergtų Tautų Savaitę

Vieniybė gavo iš Baltųjų Rūmų Spaudos Sekretoriaus JAV prez. Jimmy Carter pasirašytą proklamaciją, kuria jis paskelbė Pavergtų Tautų Savaitę.

Joje sakoma, kad prieš 20 metų 86-sis Kongresas įgaliojo ir prašė JAV prezidentą, kiekvienų metų liepos mėnesio trečiąją savaitę paskelbti Pavergtų Tautų savaitę.

Šiomet Pavergtųjų Tautų Savaitė prasidės liepos 15 d. Prezidentas kviečia JAV gyventojus šią Savaitę paminėti su atitinkamomis iškilėmis ir sustiprinti savo prisirišimą prie tokių idealų, kurie mus jungtų ir duotų inspiracijų kitiems.

Ši proklamacija buvo paskelbta birželio 22 d.

rajonu supažindina šio Vilniaus naujojo priemiesčio projektuotojas, architektas Vytautas Cekanavičius.

VIEŅYBĒ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

Was established in 1886 by Juozas J. Paukštys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Viešybė is published bi-weekly by Valerie Tysliava and son Joseph N. Tysliava. Editor: Jonas Velaitis; Managing Editor Valerie Tysliava; Assistant Ann Waivada; Business Manager and Photo Editor Joseph N. Tysliava; Senior Editor Vytautas Širvydas. Contributing Editors: Demie Jonaitis, Juozas Kreivėnas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.

Subscription rates: \$10.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved. Editorial and Administrative Offices at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone: APplegate 7-7257.

Vytautas Širvydas

Žodis nugali kardą

SLA SEIME CLEVELANDE
SKAITYTOS PASKAITOS

IŠTRAUKOS

Pirmiausia noriu padėkoti Pildomajai Tarybai kad pakvietė mane, per 65 metus spaudos žodžiu tarnavusį beveik visiems senųjų Amerikos lietuvių laikraščiams, pasidalinti su jumis šiandien keliomis mintimis apie tų senųjų Amerikos lietuvių, bet ypač Susivienijimo Lietuvių Amerikoje, vaidmenį tautos 40 metų kovoje už lietuvišką spaudos žodį.

Ta proga norėčiau padėkoti ir mano amžiną atilsį tėveliui už tai kad mane, iš Lietuvos Panemunėlio pas jį į Pensylvanijos angliakasių Plymouthą atvykusį penkerių metų grinoriuką tuojau pristatė mokintis lietuviškai skaityti ir rašyti, pareikšdamas "išmok, arba..." Be šito ryžtingo lietuvių tėvų ir motinų "arba" lietuviybė Amerikoje nebūtų išsilaikiusi.

Tėvas redagavo Vienybę Lietuvininkų ir man į rankutes padavė buvusio redaktoriaus Antano Miluko išleistą, gražaus rašomojo popieriaus sąsiuvinį, pavadintą "Lengvas būdas pačiam per save išsimokinti rašyti." Būdas man pasirodė visai nelengvas, nes plunksna vis nenorėjo rankos klausyti.

Plymouth, kaip žinote, gimė seniausias pasaulyje lietuviškas laikraštis, Vienybė Lietuvininkų, dabartinė Brooklyno New Yorke Vienybė. Jos pastogėje gimė ir antrasis, stipresnis kūnas Šliupo New Yorke pagimdytai idėjai—Susivienijimo visų lietuvininkų Amerikoje—kurio 60-to seimo dalyviais šiandien mes čia esame. Garbė dažnai pamirštamam Plymouthui! Amerikonai turi savo Pilgrim Fathers Plymouthą, o Amerikos lietuviai—savo. Abu buvo uolos, ant kurių išdygo išpūdingi pastatai.

Nuo seniausių laikų išmintingieji mums į galvas kala, kad žodis yra galingesnis negu kardas. Mūsų tauta žodžiu nugalejo žandarų kardus, nors vienų tik knygnešių nukentėjo apie du tūkstančiai, jų tarpe ir mano tėvas. Apie vieną tų knygnešių Šliupas sykį pareikė: "Duokite man tūkstantį tokių, o aš jums duosiu nepriklausomą Lietuvą!"

Lietuvą pasigrobusi carų imperija nieko gero lietuviškam žodžiui po 1795 metų nedavė. Valdžios įstaigose ir mokyklose buvo įvesta rusų kalba, o dvaruose, daugelyje klebonijų ir pas prasisiekusius miestelėnus, po senovei, viešpatavo lenkų. Lietuvis su sava kalba, seniausia ir mokslo vyrų labai gerbiama gyva kalba pasaulyje, turėjo slapstytis po šiaudine pastoge. Kai panorą į žmones išeiti, rusų biurokratai išdidžiai, ir be jokios įstatyminės teisės, įsakė vartoti jų kirilicos raides, tartum, būtų geriau suprastę ką lietuviai būtų spausdinę. Tauta, tačiau, jauno poeto Antano Baranauko trenksmu sušuko: "Kad tu, gude, nesulauktum!" Gudas ir nesulaukė, nors, prisimeilindamas, išspausdino net 58 knygas kirilica, kurių joks lietuvis net dovanai į rankas neėmė.

Šioje kovoje Amerikos lietuvių įnašas garbingas, nes kovingas ir darbingas. Toną nustatė pirmasis lietuviškas laikraštis Amerikoje, New Yorke Gazietą Lietuwiszka, kurios šimto metų sukaktį šimet priderėtų plačiau minėti, negu minima, bet, deja, pas Amerikos lietuvius vyksta, kas, kaip sakė anglų poetas Kiplingas, vyksta tarp dviejų nesuskalbančių brolių, baltveidžio ir juodveidžio. Pas Amerikos lietuvius štai kas dedasi:

Senieji ir naujieji broliai tik tada susipras,

Kada Paskutinio Teismo dieną

Abu prieš Dievo sostą atsiras.

Gazietos Lietuwiszkos leidėjas-redaktorius buvo 1863 metų sukilimo dalyvis, per Prancūziją Amerikon atvykęs Mykolas Tvarauskas. Jis save laikė lenku, bet su juo bendravęs ir jį pažinęs Šliupas sakė: "Jis troško lietuvius pakelti kaip tautą." Pirmame laikraščio numeryje Tvarauskas prieš šimtą metų iškėlė Amerikos laisvių svarbą išeiviams lietuviams ir rašė:

"Mes Amerikoje esame laisvi—už tai galime įsitaisyti laikraštį, kuris mus suligintų su kitomis tautomis. Jis darys mums, išeiviams garbę, kad, sunkiai svetur dirbdami, štai, išmokome skaityti ir įgijome dvasinį įrankį. Galėsime broliams namo pasiųsti ir pasigirti, kad Amerikoje niekas neuždraus mums nei spausdinti nei skaityti naudingus raštus."

(Bus daugiau)

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

RUSIFIKACIJOS TEMOMIS

Proletariato šūkis—Visų šalių proletarai vienykitės!—iš pasaulėžiūros išjungia idealistinius aspektus. Milijonai išnaudojamų darbo žmonių siekia savo gyvenimo pagerinimo ir soties, bet jaučia, kad visos ligi šiol buvusios ir esančios tiek valstybinės, tiek religinės, tiek humanistinės formacijos darbininkui išlaisvinimo neduoda, nes neturi radikalios kovingos programos. Sitame proletariato sprendime buvo ir tebėra daug tiesos, kurią lengvai suprato ir tvirtai pasisavino grubus darbininko gyvenimas.

Proletariato šūkio pasirinkimą tvirtai pateisina kad ir ryškus Katalikų Bažnyčios pavyzdys. Čia darbininkų klausimu popiežius Leonas XIII paskelbė labai vertingą encikliką. Apie šią popiežiaus išmintį pasaulyje buvo daug kalbėta, dideli Bažnyčios kadrai visgi nieko nedarė ir nepadare, kad enciklikos principai būtų žmonėse įgyvendinti.

Proletariatas nežada kovoti nei dėl tėvynės, nei dėl tautos. Jo tėvynė—visa žemė, jo tauta—visa žmonija. Kalba, net ir visiems miela gimtoji kalba, proletariatui tėra paprasta susižinojimo priemonė, lyg koks radijas ar telegrafas, o ne pasaulėžiūrinė vertybė.

Tarybų Sąjungoje kurį laiką buvo maitinamasi pažiūra, kad visos tarybinės tautos susilies į vieną tarybinę tautą, o iš visų buvusių kalbų susiformuos naują tarybinę kalbą. Si juokinga pažiūra ilgainiui pasikeitė į nejuokingą: tegyvenie visos tautos ir tekalba kokiomis tik nori kalbomis. Kalboms ir tautoms susikurti buvo tam tikros sąlygos, tarpusavio skirtingumą lėmė skirtinga tautų materialinė bazė, nebuvimas bendravimo ir pn. Tarybų Sąjunga visų savo tautų materialinę bazę suvienodina. Be to, leidžia visoms kalboms ir tautiniams savitumams suklestėti. Kaip šiandien daug kur pasaulyje, tai ir Tarybų Sąjungoje neišvengiamas tautų bendravimas. Sitokių saulių poveikyje tautybės ir kalbos netenka pasaulėžiūroje sakramentinės vertės, turi atsirasti priemonės tautoms bendrauti ir pamažu susilieti. Žinoma, čia turi išivyrauti dominuojanti didžiausios tautos kalba. Bendros visam tarybiniam pasauliui kalbos sprendimas be didesnių komplikacijų turėtų vesti prie tautinio supanašėjimo ir tautų susiliejimo.

Tarybų Sąjungoje, jai kuriantis, buvęs revoliucinis karštis užsitęsė labai ilgai. Bet revoliucinės kovų dvasios temperatūra ypač po Antrojo pasaulinio karo bandoma suderinti su atskiros žmogaus gerbūvio poreikiais. Tarybinis žmogus niekad nebuvo praradęs kai kuriuos sentimentus: meilę šeimai, draugiškumą draugams ir pn. Praėjus revoliucinių kovų karščiams, žmonės vis grįžta prie širdies ir jausmų puoselėjimų verty-

bių. Net ir Tarybų Sąjungoje susidaro išpūdis, kad tautos ir kalbos egzistuoja ne vien dėl materialinių bazių skirtingumo.

Vakaruose turime reikalo su tautybių virinimo katilais ir su kalbų nykimu. Iš šio katilo visgi išeina produktas, kuris dar šio to reikalingas. Kad čia dar kai ko trūksta, rodo ir good time ideologijos išbujojimas. Ar panašių nuotaikų neišugdytų ir Tarybų Sąjungos tautų niveliavimo politika?

Mūsų pabėgėlių iš tėvynės išnešta savo kalbos meilė ir tautos vertės supratimas yra visiškai skirtingas ir nuo natūraliai Vakaruose vykstančių virinimų ir nuo Rytuose svajojamų tautų suliejimo. Čia laikoma, kad tauta yra gyvas organizmas, o ne kokiomis bazėmis paremtas žmonių sambūris. Kalba nėra vien susižinojimo priemonė, bet daugelio amžių dvasios produktas. Tautybė ir kalba yra vertos, kad dėl jų būtų aukojamasi. Einant konkrečiai prie savo tautos reikalų, lietuviškumas yra lietuvių ideologijos dalis, jo susinaikinimas žmoguje yra dalies savo sielos praradimas. Meilė savajai tautai tėra meilės savajai šeimai pratesimas.

Tiesą sakant, ir Tarybų Sąjungoje tarp visų tarybinių tautų šitoks tautybės supratimas paliko. Dar daugiau—ten ugdoma meilė ne tik savajai tautai, bet visai žmonijai.

Tarybų Sąjungoje, aišku, vyrauja ir lemia kompartija ir rusų tauta. Ir kompartijos ir rusuose yra ryškios tendencijos mūsų tautybės bei kalbos vertės supratimo. Taip pat gan gausu nacinio polinkio kitas tautas palenkti rusiškumui.

Savaime suprantama, kad Tarybų Sąjungoje turi būti tarptautinė tarybinė kalba. Čia aišku, kad tai turi būti rusų kalba. Kol rusų kalba nesiekiamą padaryti gimtąja kitakalbių kalba, tol privalome džiaugtis kuo geresniais rusų kalbos kitataučiams vadovėliais. Bet jau visai kita giesmė, kai rusų kalbą siekia pasidaryti kad ir "antrąją" gimtąja kalba. Kaip išeivijoje antroji "gimtoji" kalba greitai išstumia "pirmąją" tėvų atneštinę iš tėvynės, taip ir tarybinėje santvarkoje su "pirmąja" ir "antrąja" gimtąja kalba žaidimas tėra ieškojimas durnių.

Tauta yra gyvas organizmas su instinktyviu noru savo gyvybę tęsti. Kitoki įkalbinėjimai yra panašūs į Jim Joneso Gijanoje įtikinėjimus sektai išsizudyti. Gaila!

Išeivija susipainiojusi tėvynės laisvinimo žaidimuose, iš prieš trisdešimt metų turėtų apie aštuonių tūkstančių lietuvišką klases lankančių mokinių "sėkmingai" nusi-gyveno ligi nepilnų dviejų tūkstančių (ir dar su tendencija mažėti). Nėra ko tauzyti tautinius pamokslus tėvynėje pasilikusiems. Tokie patys pamokslai tinka ir artimiems, ne tik tolimiems.

Gaila!

Vienybė, 1979 liepos 6 d.

PIRKS APARATĄ LIETUVOS GYDYTOJAMS

IŠ LAIŠKŲ REDAKCIJAI

Antanas Butkus, dirbantis Clevelando Clinic Foundation, yra išsiuntinęs laiškus Siaurės Amerikoje gyvenantiems lietuviams gydytojams, prašydamas aukų už kurias norima nupirkti mokslinį aparatą ir jį perduoti Vilniaus medicinos instituto lietuviams mokslininkams dirbti bendrą tyrimo darbą su JAV gydytojais aterosklerozės, artrito bei vėžio ligose.

Prieš kurį laiką A. Butkus, igaliotas Cleveland Clinic Foundation (CCF), buvo nuvykęs į Lietuvą ir turėjo progos skaityti paskaitas ir laikyti seminarus Kauno ir Vilniaus universitetų studentams, moksliniam personalui, profesūrai ir kitiems.

Susitikimuose su lietuviams gydytojais A. Butkus pajuto jų gilia erudiciją, aukštą teoretinį pasiruošimą, jų atliekamus darbus bei didelį norą savo išsimokslinimu prisidėti prie Lietuvos labai paplitusių artrito ir aterosklerozės ligų gydymo.

Savo išpūdžius ir mokslinę padėtį Lietuvoje jis plačiai aprašė 20 tūkst. tiražą turinčiame CCF žurnale, kuris buvo pailiustruotas spalvotomis Vilniaus nuotraukomis.

CCF administracijai pritariant, buvo įsteigta "American-Lithuanian Scientific and Educational Foundation" ir ji užregistruota kaip ne pelno siekianti organizacija JAV įstaigose. Organizacijos tikslas— sukelti fondą, kuris remtų betarpi-

lietuvių ir JAV mokslininkų bendradarbiavimą artrito, aterosklerozės ir vėžio ligų gydyme. Šios fondacijos direktoriai daugumoje yra pasižymėję amerikiečiai mokslininkai.

Fondacijos vardu bus nupirktas anksčiau minėtas aparatas ir bus nuvežtas į Vilnių. Jis bus užregistruotas kaip bendra lietuvių bei amerikiečių mokslininkų nuosavybė. Jo naudojimas bus išimtinai skirtas aukščiau minėtų ligų tyrimo darbams bei diagnozei.

Nežiūrint, kad šio sumanymo autorius susilaukė griežtos kritikos bei nešvankių užsipuolimų, dalis mūsų tautiečių šį planą sutiko teigiamai ir atėjo su aukomis. Dirvos laikraštįje A. Butkų nepagrįstai buvo užsipuolęs dr. A. Matulionis. Į tai atsakydamas, Antanas Butkus teigia: . . . "tiesioginis bendradarbiavimas su Tėvynėje gyvenančiais lietuviams mokslininkais medicinos srityje jokių būdu nėra bendravimas su Sovietų Sąjunga. Galbūt tai tvirtina rusai komunistai, bet mums lietuviams, nederėtų susipainioti jų žabangoje."

Reikia manyti, jog A. Butkaus projektas bus įgyvendintas ir jis padės lietuviams gydytojams tėvynėje jų užsimojimuose. Auka šiam reikalui, kuris yra vienas iš svarbiausių šių dienų planų, yra pats geriausias patriotiškumo įrodymas. Gana žodžių—reikia darbų!

[eš.]

IŠLEISTOS NAUJOS KNYGOS

LIETUVOS POETO KŪRYBA ANGLIŠKAI

Sigito Gedos vieno iš pirmaujančių Lietuvos jaunųjų poetų (gim. 1943 m.) kūryba yra pristatyta angliškai skaitantiesiems. Neseniai išėjo Jono Zdanio išversta jo kūrybos knygutė anglų kalboje, kuri pavadinta "Songs of Autumn."

Ši leidinį išleido Slow Loris Press Pittsburghe. Leidinys turi 32 puslapius, kainuoja 3 dol. Šalia anglų kalba yertimo yra duodamas ir originalas lietuviškai.

J. ERETO KNYGELĖ "LITHUANIA"

Chicagoje išleista Juozo Ereto (Joseph Ehret) parašyta studijėlė (56 pusl.) "Lithuania" (antrinė antraštė—"The European Adam"). Vertimą iš vokiečių kalbos padarė dr. Algis Mickūnas, išleido Kęstutis Jerome Butkus Foundation 1979 metais.

Knygelė jau išsiuntinėta visų JAV universitetų filologijos fakultetams bei daugeliui Amerikos spaudos žmonių. Dalis tiražo dar yra likusi ir knygėlę galima išigyti už 3 dol. rašant šiuo adresu: Mrs. Antonia Butkus, 3440 W. 61 St., Chicago, Ill. 60629.

Suaugęs pavydi vaikui: šis kasdien auga.

Kad tik būtų mokinių, o mokytojų visada atsiras.

ATSIŪSTA PAMINĖTI "PIRMASIS STEBUKLAS"

Vieno iš žymiausių dabartinių ispanų rašytojo Azorino (slapyvardis—tikroji pavardė Jose Martinez Ruiz) novelių rinkinys, pavadintas "Pirmasis stebuklas," pasirodė lietuvių kalba. Knygą išvertė rašyt. Povilas Gaučys. Viršelį piešė dail. Vytautas Virkau, o kalbą peržiūrėjo Pranas Razminas.

Knyga turi 200 puslapių, spausdinta M. Morkūno spaustuvėje Chicagoje. Leidėju pasirašo—"Rūta."

Apie Azorino kūrybą knygos išangoje taip rašoma:

Azorino novelės pasižymi savo trumpumu. Turi 3, 5, 6 puslapius, bet nedaugiau 12 psl. Štai kaip jis pats aptaria novelę: "Novelė turi būti trumpas pasakojimas. Trumpoje apimtyje, štai ką ji turi apimti: išdėstymą, išvystymą ir epilogą. Neišlaikanti pusiausvyros, visų dalių darnos—nebus gera novelė. Trumpumas neturi kenkti meninei pilnatvei. Į tokius siaurus rėmus, visiškai galima—jei sugebama—įspausti meno kūrinį. Novelė yra sunkus menas; ją galima paversti romanu, nes iš tikrųjų ji yra romano gemalas.

Povilas Gaučys yra gerai pažįstamas ispanų literatūros vertėjas lietuvių kalbon. Si jau jo šeštoji iš ispanų kalbos išverstoji knyga. Taip pat jis turi daugiau spaudai paruoštų knygų.

Gerbiamieji, štai ir vėl vieni metai praėjo. O jiems praėjus ir mano prenumerata baigėsi, tad ir prašau laikraštį siuntinėti ir toliau.

Aš jums pasiunčiu \$20 čekį už laikraštį ir kas liks—tegu būna kaip auka.

Toliau linkiu jums gero pasisekimo, ir kad Vieniybės dar ilgai gyvuotų. O kas link manęs gal ir aš nebeilgai galėsiu beskaityti, kadangi jau esu 73 metų, tai ir akys jau gerokai prigeso.

Likit, su pagarba

Jonas Garliauskas
Canada

Gerbiamieji,

Siek tiek išsikapstęs iš visokių ligų nemalonumų, siunčiu prenumeratorai keletą doleriukų.

Sveikinu su nuostabia energija ir uolumu ir toliau nestabdyti Vieniybės, nes ji, kartais ir labai vykusiai, bakstelia snaudaliams, visokių veiksmų veikėjams, už lietuviškos veiklos iškeitimą į asmeniškų biznelius.

Geriausios sėkmės ir šiais metais plėsti Vieniybės turinį ir prenumeratorių skaičių.

Su pagarba

Arcadia, Cal.

A. Gulbinskas

Gerbiamieji Vieniybės leidėjai,

Oia siunčiu \$10 už Vieniybės prenumeratą 1979 metams. Jau antri metai kai sergu. Esu kurčias ir pusiau aklas. Kai einu, kojos linksta, skauda krūtine. Jau sulaukiau 90 metų, 3 mėnesius ir 7 dienas—tad jau senas diedas. 50 metų dirbau po žeme: kasiau aukšą, anglis, budavojau Ameriką. Linkiu Vienibei labo!

Antanas Bačėnas
Bexley, Ohio

LIETUVAITĖ WASHINGTONO LAIKRAŠČIUOSE

Jūratė Kazickaitė, kuri laiką dirbusi Associated Press agentūroje, nuo gegužės vidurio perėjo dirbti The Washington Star redakcijon. Ji rašo socialinių renginių skyriuje—Portfolio. The Washington Post dienraščio panašaus skyriaus redakcijoje užtinkama kita lietuvaite—Jūratė Končiūtė.

—Prel. Antanas Norkūnas, klebonaujantis šv. Marijos Apreiškimo parapijoje, Kingston, Pa. yra išrinktas Scranton, Pa. vyskupijos kunigų senato pirmininku.

AR KANADOJ KALBAMA TIK DVIEM KALBOM?

Rašytoja Magdalena-Raskevičiūtė-Eggleston, Ottawa, Kanados sostinėje su savo vyru žurnalistikos profesoriumi ir dukra, parašė ilgą laišką poniai Chaput Rolland, Kanados Vieniybės komisijos narei. Laiškas išspausdintas "The Gazette" dienraštyje pavadintas "Duality? No: We speak in many tongues." Prie laiško pridėta didelė laiško autorės nuotrauka ir pažymėta, kad ji yra lietuvių kilmės.

Autorė nurodo kad Ch. Rolland, atstovaudama Kanados dvilypumui (anglai ir prancūzai), klysta. Trečdalis kanadiečių nėra nei anglai, nei prancūzai, kalba kitomis kalbomis. Kanada nebėra Sir John Macdonald laikų Kanada. Jos istorija turi būti peržiūrėta.

Panašiai esą su Quebecu—ten gyvena ne vien prancūzai, yra įvairių tautybių, kurios neturėtų būti ingoruojamos. "Mūsų tautinė kilmė mums yra lygiai svarbi, kaip ir Jums prancūziškoji. Nors nesame pozicijoje, kurioje galėtume operuoti dideliais skaičiais ir parodyti savo svorį politikoje, tačiau ar dėlto mus galima diskriminuoti?"

Autorė pasisako prieš prancūzų protegavimą, užmirštant kitas tautines mažumas. "Ministeris pirminkas nori, kad mūsų širdys kraujuotų užuojauta prispaustiesiems Kanados prancūzams, netekusiems savo teisių. Ar nevysi kanadiečiai lygūs? Ar jie visi neprivalėtų turėti tas pačias teises? Kur tad prasideda mūsų demokratija? Dar daugiau—kur ji pasibaigs?" Laiško autorė pripažįsta teisę prancūzams kelti savo reikalavimus, bet ta teisė esą neturėtų būti paneigta ir kitom tautybėm.

Autorė gerbianti visas kalbas,

jos duktė esanti dvilypė(anglų ir prancūzų), tačiau oficiali dvikalbiškumo bei dvikultūriškumo komisija padariusi perskubų žingsnį, nuskriausdama neanglų ir neprancūzų kilmės kanadiečius. Vien Alberta provincijoje esančios penkios prancūziškos radijo ir televizijos stotys, bet nėra nė vienos ukrainietiškos ir vokiškos gausiems tos tautybės gyventojams.

Kanados sostinė Ottawa oficialiai esanti dvikalbė, bet iš tikrųjų turėtų būti daugiakalbė, atspindinti visų tautybių įnašą. Juk sostinė priklauso visiems, ne tik anglams ir prancūzams.

Autorė mokėsi mokykloje Kanados vakaruose, kur buvo 35 tautybių mokinių. Tai buvo vienas geriausių patyrimų jos gyvenime. "Aš manau, mes galėtume turėti daug daugiau bendravimo ir daug mažiau separatizmo. Verkiant reikia daugiau tarpusavio supratimo ir atviro pasisakymo, nors tai būtų ir labai nemalonu," rašini baigia.

LIETUVIAMS PALANKUS PASAULIO ATLASAS

Amerikiečių pabaltiečių bendras komitetas raštu padėjo "Time" žurnalui, kad savo naujiems prenumeratoriams skiria "Hammond Atlas," kuriame kreipiama daugiau dėmesio į Baltijos valstybių nepriklausomybės laikotarpi, ir talpinamos nepriklausomų Baltijos valstybių vėliavos, pabrėžiant, kad JAV jų nepripažįsta inkorporacijos į Tarybų Sąjungą.

Inž. Bronius Galinis išrinktas LKVS Ramovė Bostono skyriaus pirmininku, Kazys Simėnas—vicepirm., Teofilus Janukėnas—sekr., Jonas Starinskas—iždininku.

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

Was established in 1886 by Juozas J. Paukštys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Vienybė is published bi-weekly by Valerie Tysliava and son Joseph N. Tysliava. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor Valerie Tysliava; Assistant Ann Waiwada; Business Manager and Photo Editor Joseph N. Tysliava; Senior Editor Vytautas Širvydas. Contributing Editors: Demie Jonaitis, Juozas Kreivėnas, Edvardas Šulaitis, Vytautas Zalatorius.

Subscription rates: \$10.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved. Editorial and Administrative Offices at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone: APplegate 7-7257.

mes

Vytautas Širvydas

Retu mūsų lietuviškojo gyvenimo supuolimu, 60-ojo Susivienijimo Lietuvių Amerikoje Seimo metu Clevelande susitiko žymus būrelis mūsų spaudos žmonių. Buvo vienintelė privati Amerikos lietuvių laikraščio leidėja, moteris, Vienybės Valerija Tysliavienė ir redaktoriai: Naujienų dienraščio Martynas Gudelis, Dirvos Vytautas Gedgaudas, Sandaros Grožvydas Lazauskas, Tėvynės Jonas Valaitis ir dr. Algirdas Budreckis, Vienybės Jonas Valaitis, Edvardas Šulaitis ir Vytautas Širvydas, kuris seimui pateikė trumpą apybraižą senųjų Amerikos lietuvių ir Susivienijimo Lietuvių Amerikoje vaidmens tautos 40 metų kovoje už tokį lietuvišką spaudos žodį, kokio ji norėjo.

☆☆☆

Pasisveikinę ir sumetę po žodelį kitą redaktoriai, gaila, pasiliko po senovei kiekvienas savų kompasų kampeliuose, neišnaudodami broliškumo principą gerbiančios organizacijos sparną sudaryti savo profesinį broliškumo posėdėlį, kuris būtų buvęs, tartum, tąsa senųjų Amerikos lietuvių laikraštinių septyneto, ar kiek, suvažiavimų, kurie anuomet žymiai pakėlė mūsų spaudos lygį. Degančiu mūsų spaudos klausimu yra nustatyti gerus principus rūšiuoti bendradarbių ir pačių redaktorių raštus į tuos, kurie dalykiškai pasvarsto ir tuos, kurie tik asmenis puola. Tada būtų galima įkūnyti dr. Vinco Kudirkos siūlymą "asmeniškų puldinėjimų vykdyti ne spaudos skiltyse, bet telefonu". Šitoks apsisprendimas tuojau mūsų spaudos toną pakeltų visu šimtu nuošimčių. Iki šiol jo teprisilaiko Vienybė ir Tėvynė.

☆☆☆

Vienas Akiračių redaktorių Z. V. Rekašius vėliausioje laidoje rašo: "Ryšių su Lietuva galvosūkis tai klausimas, kur išeivijos ir daugumos jos laikraščių pažiūros išsiskyrė." Čia pamiršta iškelti, kad Vienybė nuo pat pradžių, prie Juozo Tysliavos, nepalinko prie "daugumiečių," bet prisilaikė Amerikos lietuvių pagrindinio, per 110 emigracijos metų išdirbto principo, kad kokia bebūtų Lietuva, ji—mūsų Lietuva. Šiam principui vėliau palinko Akiračiai ir velionis Keleivis, o, rodosi, jau linksta Draugas ir Darbininkas. Akiračių redakcija neprisilaiko laikraščių rateliuose įprasto kultūringo papročio apsišeisti savo leidiniais, todėl Rekašiaus nežinojimas Amerikos lietuvių gyvenimo faktų pateisintinas.

☆☆☆

Lietuvių enciklopedijoje, tačiau, jau 1965 m. pasakų rinkėjas A. Mažiulis rašė: "Paskutiniaisiais metais Vienybė pasisakė už vadinamąjį kultūrinį bendradarbiavimą ir išsiskyrė iš vieningos (?) lietuvių išeivių laikysenos." Tokiais netiksliais sakiniiais Mažiulis, rodos, teitikinio istorijos pasakų rinkėją dr. A. Kučą, Praną Pauliukonį ir tautosakininką prof. Joną Balį, bet Metmenų redaktorių prof. V. Kavolis jau 1962 m. dalyką tiksliau nušvietė, rašydamas: "Jau keli metai kaip tarp antikomunistinio ir prokomunistinio blokų mūsų visuomenėje pavidalinasi trečioji jėga, už kurią įvairių asmenų ir praeityje būdavo pasisakoma, bet kurios pagrindinė reikšėja šiandien darosi savaitraštis Vienybė. Šią jėgą galime vadinti nekomunistiniu bloku."

Vienybėje prof. Kavolis tada pastebėjo būdingą jos bruožą. Sakė: "Vienybėje galima išvelgti laikraštinę atsakomybę tiksliai informuoti apie įvykius, net jei reikėtų rizikuoti kailiu ar geru vardu." Čia profesorius kartojo mintį, kurią pareiškė prof. Vaclovas Biržiška Vienybės 65 metų jubiliejaus laidoje 1951 metais, būtent, kad Vienybė, kaip gera moteris, "nori žinoti viską, kas lietuviškame pasaulyje dedasi, o, sužinojus, žiniomis pasidalinti su visais prieteliais Amerikoje."

Rekašius iškelia, kad veiksniai, išeivijos įtikinti jų Clevelando konferencijos nutarimų negudrumu, juos atšaukė White Plains, N. Y. konferencijoje, paskelbdami kitus, suredaguotus pagal Vienybės žmonių ir išeivijos pareiškimus. Rekašius Vienybės vaidmenį šiame lūžyje pratyli. Aną dieną Vilniuje mums leidžiamas Gimtasis kraštas, Vienybėje pasiskaitęs pastabą apie Drauge išspausdintą jos redakcijos "vienybišką" pareiškimą, stebėjosi, kad "tėvų marijonų" organas pardavė savo seną "ožį." Palaipsniui visi Amerikos lietuvių laikraščiai įsitikins, kad Vienybė yra geras lietuviškas laikraštis ir drįs tai viešai pripažinti, ko Akiračiai dar nedrįsta.

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

BRŪKŠTELĖJUS...

Vilniuje eina laikraštis Šluota. Mėgsta juokus ir šiaip kapstosi visokiose tarybinio gyvenimo negerovėse. Tarybinėje santvarkoje yra toks geras paprotys, kad laikraščiai į viešumą velka negeroves, o tų negerovių kaltininkai paskui turi viešai aiškintis ir t. t. Pvz. imame nagan š. m. Šluotos 8-ji numerį. Tarp kitko čia skelbia viršininukų pasiaiškinimus, kurių prirėkė po to, kai Šluota "brūkštelėjo." Štai kai kas iš to biznio:

— Centro tarybos prezidiumo posėdyje už grubius finansinės drausmės pažeidimus su valstybės lėšų pasisavinimo ir švaistymo faktais SSD Nemunas Prienų rajono tarybos pirmininkui R. Baltušiuviui buvo pareikštas griežtas papeikimas.

— Eksperimentinės dailiosios keramikos gamyklos "Jiesia" vadovai mandagumu nesužibėjo: Bazilionių keramikos barui pasinaudojus "Tarybinio artojo" kolūkyje Šiaulių rajone nuomotu sklypu, sklypo jie nerekvizitavo, todėl ūkis juo ir negali naudotis.

— LTSR vyriausiosios gamybinės energetikos ir elektrifikacijos valdybos vyr. inžinieriaus pavaduotojas S. Kutas savo rašte paaiškino, jog "straipsnyje "Mandagūs nuomininkai" minėti trūkumai (nuo Kauno rajono S. Neries kolūkių lauko neišvežtos demontuotos metalinės ir gelžbetoninės atramos, nepašalinti trosų ir laidų galai) pašalinti, išskyrus metalinių atramų pamatus.

— Vidaus santechnikos—montavimo darbai atlikti. Užsakovui pateikus reikalingą dokumentaciją bei įrengimus, Zarasų rajoniniam gamybiniam susivienijimui nurodyta, gavus techninę dokumentaciją, per dvi savaites atlikti katilinės bei vidaus kanalizacinės sistemos montavimo darbus.

— Projektavimo konstravimo technologinis institutas baigia ruošti ministerijos medžio apdirbimo įmonių specializacijos projektą...

Tai štai kuo pavirto skambioji ir sklandžioji lietuvių kalba tarybinėse įstaigose! Rašo raštus lyg kokius gramozdiškus vertimus. Ta kalba nėra gyva, tai robotų kalba. Juokais norisi pasiūlyti vietoj "projektavimo konstravimo" eiti prie "projektavimo kastravimo" tų valdininkų, kurie lietuvių kalbą užmušė.

Tarybų Lietuva turi rašytojų, labai gerų lietuviško žodžio meistrų. Veikia labai aukšto lygio lietuvių kalbos institutas. Tarybinė santvarka paveldėjo gyva kalba kalbančią tautą, kalbiniu atžvilgiu neblogą literatūrinį palikimą. Deja, mokykloms labai giria rusų kalbą, bet nutyli lietuvių kalbos reikalus. Iš kanceliarijų dvelkia žargonas, nevertas būti vadinamas lietuvišku.

Lietuvos kompartijos pirmasis sekretorius P. Griškevičius nesenai labai griežtai pasisakė prieš nacionalizmą. Deja, nacionalizmo jis nekonkretizavo. Ogi nacionaliz-

mo gali būti įvairaus turinio ir daugelio rūšių. P. Griškevičius savo nacionalizmo supratimo nekonkretizavo, tuo būdu palikdamas galimybes ir visokiems išsišokimams net ir prieš lietuvių kalbos vartojimą. Tarybinių vadų kalbos paprastai būna labai aiškios ir dalykiškos. Betgi šikart iš Lietuvos atėjusioje spaudoje skaitėme apie kažką neaiškaus.

Šitaip reikalams klostantis, reikia žvelgti į lietuvių kalbos reikalus išeivijoje. Bet čia dar blogiau: neturime aptartų nei lietuvių nei lietuviybės savokų. Išeivijoje lietuviškoji mokykla smunka neabejotinai, bet niekur nesimato net nuotai kelti kokią ofenzivą už tos mokyklos stiprinimą. Neįtikina išeivių rūpestis lietuvių tėvynėje, kai tie "rūpintojėliai" yra abejingi lietuvių išeivijoje.

Anądien vienas sutiktas redaktorius skundėsi, kad vasaros metu nėra veikimo, tad laikraščiams sunku suregzti kroniką. Galimas daiktas, kad su kronika sunkumų atsiranda, bet apie skautų, ateitininkų ir šiaip jaunimo vasaras pas mus užsiminti ne mada. Kažkur Europoj atsibūna jaunimo kongresas, kažkur Ohio netoli Kento vyksta studentų studijos ir kt.

Per daug laikraštinio entuziazmo ir tautiškai mišrių šeimų atsiradimo progomis. Ir jokio entuziazmo, kai paaiški, kad mišrios šeimos lietuviškoji pusė lietuviybės barose kalnus verčia.

Viskas per sunku!

NORI IŠEMIGRUOTI IŠ TARYBŲ SAJUNGOS

JAV Kongreso "Commission On Security and Cooperation in Europe" išleido storą knygą, pavadintą "On the Right to Emigrate for Religious Reasons: The Case of 10,000 Soviet Evangelical Christians," apie Tarybų Sąjungoje gyvenančių Sekmininkų (Pentecostals) religinės grupės pasekėjų padėtį ir įdėjo šios sektos išpažinėjų, norinčių iš ten išvažiuoti, sąrašą. Tas jų noras grindžiamas prielaida, kad Tarybų Sąjungoje nėra religinės laisvės ir nepaisoma Helsinkio aktų.

Norinčių išvažiuoti tarpe yra žmonių, šiuo metu gyvenančių Lietuvoje. Apie pusę iš jų turi nelietuviškus vardus bei pavardes. Lietuviškai skambančios pavardės yra šios: Stasys ir Irena Bartusevičiai iš Kauno, Petras ir Nelė Beržinskai iš Biržų, Rimantas ir Liubova Braškiai iš Vilniaus, Aldona-Filomena Ignatavičiūtė, Jonas Kepenis iš Panevėžio, Matilda Klušytė iš Biržų, Antanas ir Albina Razmos iš Šaulių, Olga Skulevičienė iš Biržų, Adolfina Tautvaišaitė iš Klaipėdos, Arvidas ir Vilma Vederiai iš Biržų rajono, Povilas ir Regina Vederiai iš Klaipėdos Jonas ir Zena Vederiai iš Biržų, Zuzana Volkovienė iš Biržų.

STEBĖTOJO PASTABOS

Tarp mūsų lietuviškojo gyvenimo įdomybių Lietuvos Vyčių 19-osios Kuopos Pittsburghe airių kilmės kunigas specialiai per dvi savaites išmoko lietuviškas mišias atlaikyti Kuopos narių metinei komunijai. Pittsburghe, sakoma, yra lietuvių kunigų, kurie tokių mišių nebenori ir nemoka. Iš septynių buvusių lietuvių parapijų vyskupas tepripažįsta vieną, kurioje laikomos lietuviškos mišios. Bet ir šioje sekmadieniais į lietuviškas mišias teateina vos kelios dešimtys žmonių. Katalikų Susivienijimo Kuopa jau kelinti metai nebešaukia susirinkimų. Finansų raštininkas duokles iškolektuoja, kur narį užklumpa.

Amerikoje dabar gyvenanti Stasė Vaškeliene savo metu buvo Vilniaus universiteto bibliotekos direktorė (1963-1968). Paskaitoje Brooklyne iškėlė, kad pirmutiniai lietuvių kalba poteriai rasti įrašyti 1503 metais sename tome, kurį Maskva gražino atkurtam Vilniaus universitetui. Biblioteka, sako, dabar turi pusantro milijono knygų, daugybę įvairių rankraščių, žemėlapių ir senų knygų. Jos ateitis, atrodo, šiandien tikresnė, negu Amerikos lietuvių ALKos ar Bendruomenės Lietuvių Archyvo. Katalikų visuomenė dar vis neįstengia sukelti būtinų \$30,000 apmokėti ALKos muziejui praplėsti.

Chicagoje veikia 83 narių Amerikos lietuvių bibliotekos leidykla, kurios 59 nariai yra sudėję po \$100, o Motiejus Strumskis \$5,000. Stambių aukų yra davę dr. C. Beleckas ir L. Simaitis. Pernai Biblioteka išleido kun. S. Ylos Lietuvių šeimos tradicijos, ir geriausios mūsų istorinės apsakos, dr. Vinco Pietario Algimantas penktąją laidą. Pirmą laidą išleido buvęs Vienybės Lietuvininkų redaktorius, kun. A. Milukas, 1904-1905 metais, tam tikslui suorganizuavęs Lietuvių katalikų spaudos bendriją. Antrą laidą išleido Švyturys Kaune 1921 m., o trečią—Suduvos leidykla Vokietijos Nordlingeno stovykloje. Ketvirta anuomet išėjo Chicagoje, o Biblioteka dabar išleido penktąją. Biblioteka planuoja anglų kalba A. Skrupskelienės Lietuvių raštininkai ir jų kūryba, D. Fainhauzo knygą apie Penssylvanijos lietuvius ir esto A. Ranito monografiją apie M. K. Čiurlionį.

Lietuvos istorija, ar bendra ar atskiros jos temos mūsų literatūroje yra našlaitė. Jei kas parašoma ir išleidžiama, tai vis ne tas, ko pageidaujama. Tokiu būdu ir Amerikoje apsigyvenusių Lietuvos miškininkų sąjungos išleistas rusų Knyševo (P. I. Kušnerio) vertimas vieno jo raštų, pavadintas Pietryčių Pabaltijo etninė praeitis susilaukė, atrodo, teisėto, istoriko Vinco Trumpos priekaišto; "Gaila vertėjo (Aleksandro Tenisono) ir redaktoriaus (V. Žemaičio) ir aukotojų pinigų tokiam abejotinos vertės veikalui išleisti." Autorius, sako, nėra nei archeologas, nei istorikas ar kalbotyros žinovas, bet partijos uždavinius pildęs propagandistas.

Vienybė, 1979 m. liepos 20 d.

Kalbininkas P. Jonikas tap pat redaktoriui prikišo neganėtiną stropumą kalbai. Bendrai, knyga veržiasi į jau seniai pravertas duris: kiekvienas apsišvietęs lietuvis juk žino, kad Mažoji Lietuva (Rytų Prūsija) nuo amžių buvo lietuvių žemė ir Knyševo įrodinėjimai nereikalingi.

Daugeliui Amerikos lietuvių atėjo toks gyvenimo laikotarpis, kurio nesitikėjo—senatvė. Senukė buvusi Izraelio prezidentė Golga Meier yra parašiusi anglų kalba knygą Facing Old Age (Veidu į senatvę), kurioje sako: "Senatvė tai lėktuvas pro audrą. Syki jame atsėdęs, negali nieko padaryti: negali sustabdyti nei lėktuvo, nei audros nei laiko. Geriausia sedėti ramiai ir būti išmintingu."

Skaitant prisiminimus apie Sandaros redaktorių Mykolą Vaidylą, kokiose sąlygose jis dirbo, mintin ateina Henriko Nagio eilėraštis iš Prijaukinsiu sakalą rinkinio—lietuvių laikraščio redaktoriui tenka būti:

Tuo, kuris nieko neima ir viską atiduoda; Nuolat alkanas tarp nuolat alkanų.

Nuo 1910 iki 1974 metų mūsų Amsterdam, N. Y. kolonijoje veikė paparinė mokykla, išauklėjusi šimtus jaunimo. Šiandien iš ten pranešama: "Pirmosios kartos beliko tik keletas. Antroji karta moka lietuviškai, bet jau sensta. Trečioji jau mažai, arba visai nesupranta lietuvių kalbos. Todėl bažnyčioje, kuria pastatė 1907 m. mišios, pamokslai ir kiti dalykai vyksta anglų kalba. Parapijiečių dauguma lietuviškomis pavardėmis, nors yra mišrių santuokų. Jaunimas, tačiau, kiek įstengia rūpinasi užimti senųjų vietas, nes jaučiasi esą lietuviškus. Veikia stipri jaunimo Vyčių kuopa ir senesnio amžiaus piliečių draugija."

JAV Lietuvių bendruomenės 9-osios tarybos rinkimuose dalyvavo 8,375 Amerikos lietuviai. Jie įrodė, kad šiame krašte yra tiek lietuvių, išdrįsusių, amerikonišku posakiu, "stand up and be counted." Jų tarpe buvo ir šiuos žodžius rašęs, bet Pasaulio Lietuvyje kredito nesusilaukęs.

Mūsų katalikuose tėvų marijonų "moderuojamas" dienraštis Draugas neuždegė jūrų savo 70 metų jubiliejumi. Nesukėlė entuziazmo nei mūsų laikraščių redakcijose, nes per eilę metų Draugo redaktoriai gyveno tvirtai nusistatę neduoti gero žodžio kitoms redakcijoms. Tas nesulaikė vyriausio moderatoriaus-redaktoriaus pirštu dangun durti pareiškimo: "Draugas ir toliau tęs pasiuntinybę krikščionybei ir tautiniam atsparumui visu pasiaukojimu." Ši pasiaukojimą teįrodys, jei pastebės, kad Amerikos lietuviuose yra ir kitų gerų lietuviškų laikraščių, kurie verti, jei ne Dievo malonės, tai draugiško gero žodžio.

TEISINIAI PATARIMAI

Klausimai ir atsakymai teisiniais reikalais

ADV. CHARLES P. KAL

Klausimas. Aš atvykau į Ameriką ir dirbau įvairiuose darbuose. Išgyvenau čia tam tikrą laiką ir gavau pilietybės dokumentus. Turime 5 vaikus, kurie gimę šiame krašte. Po 10 metų aš tuos pilietybės dokumentus pamečiau. Būdamas bedarbiu, norėjau gauti pašalpą. Valdinė įstaiga paklausė—ar aš esu pilietis ir kur esu gimęs. Atsakiau, kad gimiau Marijampolėje, Lietuvoje. Valdininkas paprašė mano pilietybės dokumentų. Aš jam pasakiau, kad kažkas juos pavogė. Jis parodė savo nepasitenkinimą ir manimi netikėjo: Ką aš turiu daryti?

Atsakymas. Nueikite į Imigracijos įstaigą, kur gausite formą, panašią į "pirmuosius popierius." Ją reikės tinkamai užpildyti ir pridėti tris savo nuotraukas. Tai įstaigai reikės sumokėti 20 ar daugiau dolerių. Žinoma, būtų daug lengviau, jeigu galėtum įrodyti kuriame mieste pilietybės dokumentus gavai ir kuriais metais. Tai užimtų beveik tris mėnesius laiko. Jeigu negalėtum įrodyti, nei metų, nei vietos, tada jau būtų daugiau sunkumų. Tada iš naujo reikėtų prašyti pilietybės dokumentų. Vaikai, kurie gimę šiame krašte, automatiškai yra JAV piliečiai.

Klausimas. Aš ištekėjau už antro vyro, su kuriuo gražiai gyvenome šešis mėnesius ir per tą laiką jį prirašiau prie savo namo. Vieną kartą jis parėjo vėlai naktį į namus ir buvo gerokai išgėręs. Kai aš jo paklausiau, kur jis buvo, ji mane žiauriai sumušė. Aš noriu jį išvartyti ir atimti savo namą. Kaip būtų galima šį reikalą sutvarkyti be didelių išlaidų?

Baltų studijoms puoselėti draugija ruošia 7-ąją metinę konferenciją, 1980 m. birželio 5-8 d. d. Georgetown universitete, Washington, D. C. Programai sudaryti pirmininku yra latvis, J. Silenieks, literatūros profesorius Carnegie Mellon universitete, Pittsburgh, Pa. Pirmoji konferencija įvyko Maryland u-te 1968 m. Po to buvo konferencijų Kalifornijos State, Toronto, Illinois, Columbia ir vėl Toronto universitetuose.

Nors širdis plyš—Kas buvo—nesugrįš.

SLA organas Tėvynė aną dieną patalpino ALTo valdybos aukso laikų fotografiją. Iš veidų trykšta energija ir jaunatviška gyvybė. Leonardas Šimutis buvo pirmininkas, Pijus Grigaitis sekretorius, Mikas Vaidyla išdinininkas, Antanas Olis vicepirmininkas. Tėvynė pastebi: visi jau mirę. Bet ne mirusi ir tokia ALTa. Bet ar tokio visi Amerikos lietuviai iš tikrųjų nori?

Atsakymas. Jeigu du žmonės yra susituokę, tai be skyrybų bylos užvedimo, nebūtų galima tai išspręsti. Žinoma, jeigu vyras sutiktų savo noru atiduoti savo dalį jums, tai turėtumėte nueiti pas vietos advokatą, kuris paruoštų dokumentus ir jūsų nuosavybė turėtų būti įdėta į vad. "vested trust." Tada jums nereikėtų bylinėtis ir mažai jums kainuotų. Bet jeigu jūsų vyras nesutiktų su tuo, tai reikėtų kreiptis į teismą. Jums tada kainuotų apie 500 dolerių.

Klausimas. Mano geras prietelius manęs prašė, kad būčiau jam liudininku pilietybės dokumentų gavime. Jis man, rodos, per daug užmokėjo, kadangi aš turėjau pasakyti, kad jį pažįstu daugiau negu 5 metus. Bet tikrenybėje, aš jį pažinojau tik vienerius metus. Penkerių metų laikotarpyje aš 12 kartų buvau "bičiuliams" liudininku. Vėliausiai mano "bičiulis" egzaminuotojui per klaidą išsitarė, kad jis man sumokėjo 50 dol. Prieš savaitę laiko, aš gavau laišką iš Imigracijos departamento ir mane apkaltino, kad aš esu blogas žmogus. Man patarė, kad aš tam "bičiuliui" sugrąžinčiau 30 dol. Jie surado, kad aš buvau liudininku ir kitiems tautiečiams. Klausė, kiek aš gavau iš jų pinigų. Aš atsakiau, kad to neatsimenu. Įstaigos tarnautojas man pasakė, kad pas juos ateičiau rugsėjo mėn. ir atsineščiau įrodimus. Ar Imigracijos departamentas galėtų iš manęs atimti JAV pilietybę? Aš turiu žmoną ir du mažamečius vaikus. Pasakykite, kokia būtų jų padėtis?

Atsakymas. Jūsų klausimas gana svarbus ir per spaudą negalima atsakyti. Patarčiau jums kreiptis pas savo šeimos advokatą, kuris jūsų reikalą gal galėtų sutvarkyti.

Įdomu pavartyti senus mūsų spaudos komplektus. Pavyzdžiui, po Stalino sparnu šildėsi lietuviai komunistai Smolenske išleido trimėnesinio, mokslo, meno ir literatūros žurnalo Kibirkštis 14-ka numeris, pamėgdžiodami Lenino Iskra (sausio 1924, rugs. 1926). Trečiajame Zigmąs Angarietis Aleksa recenzavo amerikiečio Antano Bimbos Amerikoje išleistą Istoriją Klasių kovos Amerikoje, ir nusprendė, kad ši Bimbos knyga yra pavyzdys "kaip nereikia istorijos rašyti." Išsėdęs Bimba laiškų redakcijai nusiskundė, kad "draugų kritika turėtų būti rimtesnė," bet Angarietis atsiliepė, kad knyga "neverta kritikos" ir "ne kiekvieną knygą reikia gerai išstudijuoti, kad ją kritikuoti." Taip dalykas ir pasiliko.

Nutylėjimas—išbandyta priemonė, kai meluoti negali, o tiesos nenori pasakyti.

Jei nemokėtum meluoti, visada sakytum teisybę.

THE ENGLISH VIENYBĖ

The Spirit of Darius and Girėnas

REMARKS BY DEMIE JONAITIS AT LITUANICA SQUARE, BROOKLYN, N. Y., COMMEMORATING DARIUS-GIRĖNAS NON-STOP FLIGHT NEW YORK-KAUNAS.

We have gathered here today in Lituania Square, Williamsburg, Brooklyn, N. Y. to commemorate the lives and the spirit of two great men—heroic transatlantic flyers—Stepas Darius and Stasys Girėnas. Their lives made them great. But their spirit made them even greater.

The story of what brings us together today began many years ago, before the sky roared with jumbo jets, before men bounded about on the moon, and before a Skylab scared the world out of its wits.

Darius was a young man living in Chicago. World War I had begun. He enlisted, with the compulsion to give of himself in order to make the world a better place for humanity. On his way to France and its bloody battlefields, he stopped in New York and here he met his destiny. He saw a machine roll along the ground, then rise into the sky and fly. It was his first sight of a plane.

He knew he was heading for an encounter with death, but he was determined to come back: "I must and I will learn to fly that machine!"

That dream remained with him in the trenches. He was wounded. After the war, he worked and studied. He learned to fly. But this was not enough.

On one occasion when he was leaving his friends in Kaunas, Lithuania, to return to his family in Chicago, they asked him, "Will you come back?" He answered with vision, "Not only will I come back. I will fly back."

In 1933, a few years after Charles Lindbergh made his historic transatlantic flight, Darius and his friend Girėnas prepared to fly nonstop from New York to Lithuania, linking the two countries in a new form of communication.

They had bought a plane, a six-seater which they named Lituania. Do you know how much they paid for Lituania? \$3,200. Even in those days, how far could \$3,200 fly?

When Lithuanian Americans heard about the dream of Darius and Girėnas, they contributed their hard-earned dollars. Money flowed in from people who worked in factories, in mines, on farms. There was \$8,000 contributed by people involved in the dream of linking the United States and Lithuania.

Darius and Girėnas bought for Lituania a new, more powerful engine and fuel tanks. There was no money left for radio and navigational equipment. A mere compass directed these two ocean-air pioneers who set out from Floyd Bennett Field in Brooklyn, full of

vision, towards Lithuania. They flew two and half days, through light and darkness. Lituania crossed the Atlantic Ocean.

The bodies of Darius and Girėnas were recovered in a dark forest in Germany, some seventy miles from Berlin. Today, the remains of Lituania are treasured in a museum in Kaunas, Lithuania.

But the spirit of Lituania has not been broken. Lituania is a symbol of human spirit: the human need to pursue a dream, to work, to study and learn, to live and let live, and to have the courage to forge ahead in time and space.

Darius had said, "I helped fight for the independence of Lithuania. I helped liberate Klaipėda . . ." But Darius and Girėnas accomplished more than that.

They made the world aware of the indomitable will and the fighting spirit of Lithuania—an idealism supported by their life-giving courage. Moreover, giving of themselves, they have given the world two models for young people to imitate and follow.

Young people today have a hunger for model heroes in whose image they might pattern their own lives. Many of you do not believe this. You despair, saying, "Young people these days are no good." You see only the scene of drugs, vandalism and violence. You do not see that this is just a cover-up of our lost, searching young.

I have worked with teenagers for many years and I keep seeing, even in the worst of them, a deep desire to do what is good and what is right. But they do not know HOW. They need examples. They need heroes to imitate. They need a Darius and Girėnas.

As the result of war and confused ideologies, an anti-hero attitude has prevailed for years in our American society, our press and our schools. Our young people do not know which way to turn, with their innate compulsion to do good. Like Darius and Girėnas, they too have the desire, which they hide under various guises, to give of themselves to others, to find a dream and pursue it, to get involved with others and actively participate in building a better world.

Darius and Girėnas are links in the chain of progress in the history of aviation. Better still, they are spiritual links inspiring men and women to dream and learn, to work and live together.

That is why we are here today in Lituania Square with love in our hearts for Darius and Girėnas.

Demie Jonaitis speaking at the Darius-Girėnas commemoration

An Analysis of the Presentation of Jewish-Lithuanian Relations During World War II

Presented at the Fifth Conference on Baltic Studies in Scandinavia, The University of Stockholm, June 1979

DR. VIKTORAS STANKUS
KENT STATE UNIVERSITY

[Continuation from last issue]

In referring to Action Reinhardt or the Warsaw Ghetto resettlement, Reitlinger states that Ukrainian and Lithuanian militia now began to guard the ghetto, and because of the wilting Jewish Ordnungsdienst, had to break up tenements. In his new edition he adds the term "Askaris" (Lithuanian, Latvian, Ukrainian militiamen.) His Perpetua edition does not mention Askaris. And Ber Mark's "Oskaren" does not include Lithuanians. However, an eyewitness account by Emmanuel Ringelblum in *Notes from the Warsaw Ghetto*, the *Journal of Emmanuel Ringelblum*, referring to Action Reinhardt, the resettlement, says that 50 SS men, with the help of 200 Ukrainians and an equal number of Letts, carried out the operation. He observes the industriousness of the Jewish police as the wagons were loaded. Joseph Tenenbaum, in *Underground*, mentions that the actual operations were carried out by the Jewish police, the Jews were evicted from their homes, marched off to the Umschlagplatz where the Jews were loaded like cattle for the slaughter house.

Reitlinger notes that 6,000 Jews had to be delivered daily to the Umschlagplatz by the Jewish Ordnungsdienst acting under orders of the Jewish Council. The *Black Book of Polish Jewry*, in reprodu-

cing a report by a Polish courier, mentions in parentheses that the loading was performed by Ukrainians. When the term "Junaks" is reprinted, it is put in parentheses with the explanation that the term means Ukrainians and Lithuanians. It appears likely that the parentheses have been provided by the editors.

Reitlinger states that the Junaks, or Blue Police, were recruited from the pre-war Polish police, and thus were not Lithuanians. Tadeusz Leser, in the *New England Polish-American Digest*, says that some former Polish police worked for the Germans. They wore navy blue uniforms, and were called the "Navy Blue Police." It is obvious they were not Lithuanians.

If there seem to be misquotations, mistranslations, or insertions regarding the terms Latvian, Lithuanian, etc., there are more ominous lapses in the English translations and quotations of the Nuremberg documents themselves. The English translation of Stroop's report (Document 1061-PS), found in Volume III of *Nazi Conspiracy and Aggression*, in giving the breakdown of men wounded in the action at the Warsaw Ghetto, lists "eleven Watchmen from training camps, probably Lithuanians to judge by their names."

To be continued
Vienybė, July 20, 1979

MOTERYS

M. AUKŠTAITĖS APYSAKA "IŠEIVĖS KELIU"

Marija Aukštaitė, buvusi artima Vienybės bendradarbė.

Marija Aukštaitė Šiaurės Amerikos lietuviams yra gerai pažįstama. Atvykusi iš Lietuvos 1930 metais, ji tuoj tapo Kanados lietuvių visuomenės veikėja, rašė eilėraščius, apsakas, reiškesi spaudoje. M. Aukštaitė bendradarbiavo ir Vienybėje bei Juozo Tysliavos leistame žurnale "Lietuva."

Šiandien, vartant senų laikraščių komplektus, galima užtikti nemažą Aukštaitės aprašymų, poezijos kūrinių. "Lietuvos" žurnalo 1940 m. Nr. 6 pradedama jos apysaka "Išėivė," kuri savo tematika panaši į 1978 m. atskira knyga pasirodžiusi "Išėivės keliu" leidinį.

"Išėivės keliu," kaip pati autorė knygoje teigia, yra prieškariniai dviejų keliauninkų iš Lietuvos išvykimai ir jų išgyvenimų nuotykių. Čia gali būti knygos autorės ar jos artimų pažįstamų draugių pergyvenimai.

Daugumas knygoje aprašomų įvykių sukasi keleiviniame laive, kuris plaukia iš Prancūzijos į Kanadą. Šiuo laivu plaukia dvi lietuvaitės—rašytoja Loreta Rimšienė ir graži jaunuolė Gražina. Laive juodvi susipažįsta, ir Gražina Loretai pasipasakoja savo pergyvenimus. Ji prisipažįsta esanti nėščia ir atkuria įvykius, kurie prie to ją privedė. Iš tų vaizdų Loreta sukuria apysaką.

Iš nusigyvenusių Lietuvos aristokratų kilusi Gražina turi daug ką pasipasakoti. Vienas nelemtas įvykis seka kita, kol Gražina pasiduo da dailininko Vakario vilionėms ir šiam pasiduo da ne tik siela, bet ir kūnu.

Tačiau nėra to blogo, kuris neišeitų į gera. Vėl staiga atsiranda kunigas Albinas (jis globojo Gražina po savo senelės mirties, kuomet ji lankė gimnaziją), išreikalauja iš šelmio Vakario pinigų ir kitokio kraičio, sutvarko kelionės dokumentus į Kanadą.

Apysaka turi "happy ending," kaip dažniausia tokiais atvejais atsitinka. Gražina pagaliau išvyksta į Kanadą, ten susipažįsta su turtuoliu, senyvo amžiaus didiku, ir už jo išteka. Ji patenka į puikius rūmus, į prabangą, aristokratu Vienybė, 1979 m. liepos 20 d.

klasę. Gražiai išaugina ir išmokslino savo sūnų, kuris tampa dailininku, įsigyja nuosavą tapybos paveikslų galeriją.

Knyga turi 207 puslapius ir kai kur atrodo, jog autorė specialiai nori pasakojimus išteisti, jog apysaka būtų ilgesnė. Tokių ištesimų knygoje gausu. Taip pat pilna visokių "pasaldinimų," bereikalingo sentimentalumo. Gal tas anksčiau ir būdavo dorybė, ypatingai moterims rašytojoms, bet dabar jau yra atgyvena. Be to, daugelyje knygos vietų stipriai prasikiša daugiau publicistika, o ne beletristika.

Tačiau kiekvienu atveju rašytojos pastangas reikia sveikinti, nes ji atvėrė langą į išėivų psichologiją ir nuoširdžiai išsipasakojo.

Šią knygą išleido A. F. Navikevičius, o viršelį nupiešė J. A. Navikevičius. Surinko ir apipavidalino Tėviškės Žiburių spaustuvė Toronte.

Anksčiau (1966 m.) Marija Aukštaitė yra išleidusi savo poezijos rinktinę "Rožių vasara." Be abejo, ji turi dar žymiai daugiau poezijos bei beletristikos kūrinių, kurie, reikia manyti, dar ateityje bus viešumoje parodyti. E. Tylis

Dr. Danguolė Tamulionytė iš Cleveland, Ohio, Department of Health and Welfare Washington, su 45-iais kitais tos rūšies specialistais pakviesta svarstyti ir rekomenduoti tautinių grupių, mokyklų, universitetų prašymus tų grupių veiklai Jungtinėse Valstijose reikšmingai palaikyti ir sustiprinti—suteikti finansinę paramą. Komisijoje turint savo tautos atstovę, galime tikėtis, kad lietuviams paramos gali tekti.

Renė Motiejūnaitė aptarnauja Vytautą Širvydą Clevelando Lietuvių Namų Gintaro valgykloje, kuri įrengta lietuviškais motyvais. Ed. Šulaičio nuotr.

Ursulės Daunorienės sūnus Edward Sherrit pereinantis metais nuvyko į Lietuvą, ten susipažino su lietuvaite Onute Maučeskaite, Vilniuje dirbusia vyriausia galestingąja sesele, 4-tus metus studijavusia mediciną, ir tuoj susituokė. Nuo vedybų dienos užtruko 5 mėnesiai, o nuo vizos į Ameriką atvykti—praėjo trys mėnesiai. Jaunieji apsigyveno Edgewater, N. J., mamytės Daunorienės namuose. Jaunavedis mokosi laivininkystės, jaunavedė mokosi anglų kalbos ir ruošiasi medicinos studijoms.

Prof. dr. Aldona Šlepetyte-Janačienė, Pace Universiteto New Yorke svetimų kalbų ir literatūros skyriaus dekanė, gegužės mėn. už nuopelnus pakelta į aukščiausią profesūros laipsnį.

Martha Radvila-Wernli, sulaukusi 75 m. amžiaus, gegužės 17 mirė Sveicarijaj. Ji 1933-40 gyveno Lietuvoj, išmoko lietuviškai ir vėliau aktyviai dalyvavo Šveicarijos lietuvių gyvenime. Liko vyras Petras Radvila, D. V. M., sūnūs Petras, Ph. D., ir Andrius, R. D. M., su šeimomis.

Rūta Ilgūnaitė, kuri baigė Rochester Institute of Technology, gaudama Bachelor of Science chemijos srityje su pagyrimu. Ji yra skautė, tautinių šokių šokėja, radijo klubo išdininkė ir pranešėja. Taip pat dainavo chore ir buvo Rochesterio jaunimo atstovė III P. L. J. Kongrese P. Amerikoje.

Lietuvių bičiulė, St. Thomas gimnazijoje Sudbury, Ontario, Kanadoj dirbanti mokytoja Julia Eckert MacLean surengė savo mokiniams specialų kursą apie Lietuvą ir kitas Baltijos valstybes. Literatūros anglų kalba jai parūpino lietuviai. Dėkodama už talką, ji atsiuntė laišką A. Kusinskiui, kuriame rašo: "Tai buvo labai sėkmingas projektas, ir mokiniai giliau suprato komunizmo blogumą, o demokratijos gerumą. Žinokite, kad Lietuvos kova už laisvę mums visiems labai rūpi."

VIENYBĖ

Eugenija Kezienė, gyvenanti Woodhavene, buvo apiplėšta jos namuose liepos 5 d. vidurdienį. Plėšikai į jos namus pateko kaip Con Edison kompanijos atstovai, lyg norėdami patikrinti elektros linijas. Šeiminkės tuo metu nebuvo namuose, o nuomininkei būnant kartu su vienu iš "tikrintojų" rusyje, kitas pradėjo šeiminkauti bute, ieškodamas geresnių daiktų ir juos dėdamas į krepšį. Kada nuomininkė pamatė vagį tempiant daiktus žemyn, pradėjo rėkti. Tuomet abu vagys pasišalino ir mašina nuvažiavo. Apskaičiuojama, kad išnešta daiktų už 700 dolerių.

Lituanistiniai kursai suaugusiems, kurie vyko Kultūros Židinyje pirmadieniais ir šeštadieniais, birželio 11 baigė mokslo metus. Šiuose kursuose dėstė Jadvyga Kregždienė ir Demie Jonaitis.

Kun. Vytautas Pikturna, iš Angelių Karalienės parapijos, savo atostogas praleido, svečiuodamasis Lietuvoje bei kituose Europos kraštuose. Jis savo kelione, ypatingai viešnage Lietuvoje, yra labai patenkintas.

MIRĖ ADV. VL. KOPPAS

Adv. Vladas Koppas, Vienybės skaitytojas, mirė liepos 4 d., sulaukęs 78 m. amžiaus. Jis buvo palaidotas Cypress Hills kapinėse liepos 9 d. Nuliūdusi liko žmona Liudvika (su kuria prieš 8 metus buvo atšventęs auksinį vedybinio gyvenimo jubiliejų), dukra Natalija, trys anūakai ir trys proanūakai.

Velionis buvo kilęs iš Eržvilko. Buvo vokiečių kilmės, laisvai kalbėjo šešiomis kalbomis. Studijavo Lietuvos universiteto teisių fakultete, kurį baigė 1925 m. ir Kaune advokatavo. Iš Lietuvos pasitraukė 1944, o Amerikon atvyko 1949 m. ir visą laiką gyveno New Yorke. Buvo draugiško būdo, mielas tautietis.

IEŠKO

Elžbieta Laukytė-Skučienė, gyvenanti Lietuvoje, nori surasti seserį ar jos vaikus, Oną Laukytę Jakštienę (Andriaus) gim. Garliavos valsč., Šniurių km. Į JAV išvyko prieš 1 Pas. Karą. Vedė Joną Jakštą, kilusį nuo Anykščių, susilaukė 9 vaikus. Vyriausia duktė Ona.

Turintieji žinių prašome pranešti šiuo adresu:

A. U., 109 Chestnut St.
Nashua, N. H. 03060

STUDIJŲ SAVAITĖ MOKYTOJAMS

Liepos 8-14 dienomis pranciškonų vasarvietėje Kennebunkporte, Maine, vyko lietuvių mokytojų studijų ir poilsio savaitė. Čia buvo 51 dalyvis, daugiausia (11) iš Kanados. Studijų savaitėje dalyvavo ir LB Švietimo Tarybos pirmininkas Juodelis iš Chicagos.

IŠVYKA Į PUTNAMĄ

Nemaža New Yorke ir apylinkių lietuvių rengiasi dalyvauti lietuvių iškilmėse Putname liepos 22, kurias rengia ten gyvenančios lietuvių vienuolės. Yra organizuojamas specialus autobusas (jeigu bus daugiau norinčių, važiuos du autobusai). Pamaldos bus 11 val. ryto, o vėliau—meninė dalis, kurią atliks Neringos mergaičių stovyklos atstovės.

Nelė Lapė, jau mirusios JAV lietuvių veikėjos ir artimos Vienybės bendradarbės bei rėmėjų Pranės ir Andriaus Lapių dukra, gavo paaukštinimą tarnyboje. Ji šiuo metu yra vieno iš populiariausių Amerikos moterų žurnalų—Redbook Copy and Production skyriaus Associate Editor.

Genovaitė Meiliūnienė, SLA centro New Yorke sekretorė, papasakojo apie Clevelande įvykusį SLA 60-ji seimą per Laisvės Žiburio radiją liepos 7 d.

Dail. Vaclovas Kosciūška, gyvenantis Vilniuje, ilgesnį laiką paviešėjęs pas artimuosius Californijoje, pakeliui į namus buvo sustojęs Chicagoje ir New Yorke. Lankėsi ir Vienybėje. Svečias baigęs Kauno meno mokyklą, 1937-1940 m. studijas gilino Paryžiaus Meno akademijoje. Nuo 1964 m. iki išėjimo į pensiją dėstė Vilniaus universitete.

Lilija Stilsonaitė-Sateikienė kalba Dariaus-Girėno minėjime Brooklyne.

PAMINĖTA DIDVYRIŲ SUKAKTIS

New Yorke lietuviai, gausiai susirinkę prie Dariaus-Girėno paminklo Lituanica aikštėje seniausioje New Yorke lietuvių—Williamsburgo kolonijoje, paminėjo šių lakūnų žygį, įvykusį prieš 46 metus.

Karštą liepos 14 popietę vykusį minėjimą pravedė Vienybės ir Tėvynės redaktorius Jonas Valaitis, kuris pats aktyviai prisidėjo prie Lituanicos žygio į Lietuvą suruošimo. Pradžioje trumpą įvadą padarė minėjimo rengėjų—Paminklo statybos komiteto ir Lietuvių Darbininkų Draugijos 7 Kuopos pirmininkė Bronė Spūdienė.

Invokaciją sukalbėjo Darbininko administratorius kun. P. Baniūnas. Anglų kalba ilgesnį žodį tarė Vienybės angliškojo skyriaus bendradarbė Demie Jonaitienė. Taip pat

kalbėjo adv. S. Briedis, ALTos N. Y. pirm. V. Steponis, Darbininkų Draugijos atstovė L. Stilsonaitė-Sateikienė, savanoris kapitonas J. Kiaunė.

Prieš programą, vadovaujant muz. Mykolui Cibui, sugiedoti JAV ir Lietuvos himnai. Žmonių ši kartą buvo arti šimto, kas yra daugiau negu ankstesniais metais (išskyrus praėjusius metus). Ši kartą pasigesta uniformuotų šaulių su vėliavomis (dalyvavo neuniformuoti ir be vėliavų), taip pat nebuvo ir LB atstovų.

Po minėjimo Bronė Spūdienė programos atlikėjus pakvietė į savo namus užkandžiams. Ten irgi susirinko gausus tautiečių būrys, kuris dar porą valandų vaišinosi.

E. Š.

Dalis publikos Dariaus ir Girėno minėjime Lituanicos aikštėje Brooklyne liepos 14 d. S. Narkeliūnaitės nuotrauka Vienybė, 1979 m. liepos 20 d.